

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

13.08.2025

EM2025/99

I henhold til § 36 i Forretningsordenen for Inatsisartut, fremsætter jeg følgende forslag til forespørgselsdebat:

Forslag til forespørgselsdebat om udvidelse af vores mandat på udenrigsområdet.

(Medlem af Inatsisartut, Pipaluk Lynge, Inuit Ataqatigiit)

Lov om Grønlands Selvstyre er grundlaget for vores politiske virke her i Grønland.¹ Lov om Grønlands Selvstyre har svagheder med hensyn til de nuværende globale forhold samt til forholdet mellem vores lande.

Den 23.12.24 meldte den nu 45. og 47. Præsident for USA, Donald Trump om, at han ønsker politisk kontrol over vores land, hvilket har skabt stor debat i det nye år om vores land skulle være en del af USA, samt at vores land ikke er til salg.

Der er intet nyt i, at USA køber lande. De har købt Alaska og Louisiana, hvorfor en udvidelse af deres territorie ikke er noget nyt. Efter at Donald Trump den 20. januar blev indsat som præsident så vi, at USA ønsker at udvide sit territorie, og at de ønsker at bore efter olie. Efterfølgende kunne vi i et møde i Kongressen se, at han ønsker at besætte vores land og under alle omstændigheder vil overtage landet.

Den nye formand for Naalakkersuisut efter valget, havde en udmelding om at ville styrke samarbejdet med Danmark, indtil vi opnår selvstændighed². Efterfølgende udtalte Statsminister Mette Frederiksen under sit besøg her i landet, at Kongeriget Danmark var parate, såfremt der skal foretages ændringer i Lov om Grønlands Selvstyre³.

Formanden for Naalakkersuisut sagde direkte, at bestemmelser om råstoffer skulle ændres i Lov om Grønlands Selvstyre, desuagtet udtrykte han uligheder mellem vores land og Danmark i sin udmelding⁴.

Hvilke områder er det vi skal have ændret i Lov om Grønlands Selvstyre; altså udover råstofområdet? Kære medlemmer af Inatsisartut; hvis vi skal stifte myndighedsområder, hvilke områder skal vi prioritere? Vi har siden 2009 forsøgt ad denne vej, mon ikke tiden er moden til at ændre Selvstyreløven på en helt anden måde?

¹ https://nalunaarutit.gl/rigslovgivning/2009/lov-nr-473-af-12_06_2009?sc_lang=kl-GL
https://nalunaarutit.gl/rigslovgivning/2009/lov-nr-473-af-12_06_2009?sc_lang=da

² <https://knr.gl/kl/nutaarsiasat/jens-frederik-nielsenip-danmarkimut-atassuteqarneq-nukittorsarusukkaa>
<https://knr.gl/da/nyheder/jens-frederik-nielsen-vil-styrke-baand-til-danmark>

³ <https://kl.sermitsiaq.ag/inuiaqatigiit/jens-frederik-namminersorneq-pillugu-inatsit-sukumiisumik-oqallisigisariaqarparput/2247040>

<https://www.bt.dk/politik/mette-f-i-nuuk-helt-naturligt-at-kigge-ned-i-ny-selvstyreløve>

⁴ <https://nyheder.tv2.dk/live/2025-01-06-kampen-om-groenlands-fremtid/regeringschef--forlanger--mere-ligevaerdighed-i-forholdet-til-danmark?entry=703646e7-0f1e-4eff-ac33-cb9de437657c>

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Jeg mener at, selvstyrelovens kap. 4 §13 må revideres, således Inatsisartut bliver inddraget og rådføres af Naalakkersuisut. Vores lovgrundlag giver ikke anledning til at Inatsisartut Udenrigs og sikkerhedspolitisk udvalg kan træffe beslutninger eller rådgive sine Naalakkersuisut, inden Naalakkersuisut går til forhandling med den danske regering. Det er yderst vigtigt, især i disse tider, at tilpasse vores selvstyre lovgivning, således, at Inatsisartut er med til at forme vigtige aftaler og dermed Grønlands fremtid. Udvalget er nu en "orienteringsudvalg" der ikke har beføjelser.

Ligeledes mener vi, at vores mandat på udenrigsområdet skal udvides, og at det i loven skal tydeliggøres hvilke rettigheder vi har i området. Vi skal som land have ret til selvstændigt at kunne drøfte og forhandle handelsaftaler.

Dertil mener vi også I Inuit Ataqatigiit at vores udenrigspolitiske strategi "Grønland i verden, intet om os, uden os" er forældet. Verden er forandret siden februar 2024, da vi underskrev den. Verden er nu usikker og verdensfreden vakler. F.eks. Står der i vores udenrigspolitiske strategi, at vi fastholder lavspænding og fred, men dette kan ikke afspejles i nutidens øjne. Det må vi erkende og handle ud fra det.

Vi skal bibeholde strategiens grundpille at Grønland vil stå sammen med de lande, der overholder folkeretten og respekterer folkenes selvbestemmelsesret, men vi oplever trusler fra vores allierede, USA. Dette kan ikke accepteres. Hvad skal vi gøre når vores allierede vil annektere os? Disse spørgsmål bør tages op til den reviderede strategi.

Vores udenrigspolitik skal udvikles, derfor mener jeg at det er på tide at vi arbejder hen imod en tilsvarende politik, der beskytter os fra omverdenen.

Vi skal sætte grænser for, at danskerne overvåger os i vores forhandlinger og når vi har besøg fra fremmede magter, for undertrykkelse og mistro kan ikke være grundlaget for samarbejdet. I vores bestræbelser for at øge vores samhandel skal Kongeriget Danmark inddrage os på lige vilkår i forhold til udlandet og på det sikkerhedsmæssige område, på grund af vores lands geografiske position. Vi er ikke mindre værd, - og hvis man gennem undertrykkelse på det økonomiske område ikke skal modvirke udvikling, må Kongeriget Danmark som minimum åbne op for et ligeværdigt samarbejde.

Lige nu er vores land i fokus globalt, og dette er ikke uden grund. Vores land er verdens største ø. Indlandsisen smelter, og i takt med afsmeltning af havis åbnes nye søveje gennem Nordvestpassagen. Der er drøftelser i gang om hvem der ejer størstedelen af Nordpolen. I den globale magtkamp og takket være vores geografiske ståsted, kan man nu observere raketter som er undervejs mod USA. Derfor er vores lands fremtid og vores medborgeres ønsker meget vigtige, hvilke værdier vi forsvare og at vi selv fremsætter ønsker om hvilken fremtid vi ønsker os.

Verden er i forandring, demokratiet er under pres. Vi ser censur på medier i USA, hvor man sætter grænser for journalisters ret til at kunne stille spørgsmål. De lader som om at de ikke ser de statistikker der fremsættes, de skader menneskerettigheder, de lader som om at globale klimaforandringer ikke eksisterer, og taler om at vi ønsker at blive amerikanere.

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

En undersøgelse som blev foretaget sidste år, viste at der blandt de adspurgte var et flertal som ønskede medlemskab i EU, og at flertallet ved nytår ikke ønskede at blive amerikanere.⁵

Hvis vi skal være lydhøre om den klare røst om at udenrigsområdet, råstofområdet i Selvstyreloven skal være mere udviklende for økonomien ved oprettelse af myndighedsområder, skal vi så ikke opstarte forhandlinger med Kongeriget Danmark om disse?

⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/maaling-groenlaenderne-er-blevet-mere-positive-over-eu>